

DAVANT ELS 90, L'ORGANITZACIÓ ATLANTISTA PREN POSICIONS

L'OTAN, dividida respecte a Gorbatsxov

La reunió cimera de l'OTAN dels dies 29 i 30 de maig a Brussel·les, destinada a celebrar el quaranta aniversari del Tractat de Washington (4 d'abril del 1949) que va significar el seu naixement, ha servit per demostrar palesament les divisions internes entre els seus setze estats membres respecte el líder soviètic Mikhaïl Gorbatsxov, i les seves idees.

Antoni Reig

Els setze caps d'estat o de govern reunits a la capital belga tenien com a objectiu adoptar el document anomenat Concepte Global sobre Control d'Armaments, que fixa una estratègia comuna i coordinada sobre con-

trol d'armaments i de negociació als diferents fòrums de desarmament. En definitiva, es tractava de fixar els objectius de l'OTAN per als anys noranta donada l'evolució de la situació mundial i especialment als països de l'Est, començant per l'URSS de Gorbatsxov.

Ha estat la primera reunió del nou

president nord-americà, George Bush, amb el conjunt dels seus aliats europeus. Sobre la taula hi havia postures comunes i coordinades respecte a l'acord de desembre del 1987 entre Estats Units i la Unió Soviètica o tractat INF d'eliminació total de míssils d'abast mitjà (de 500 a 5.500 quilòmetres); sobre les converses Est-Oest de Viena respecte a la reducció de forces armades convencionals (CFE) a Europa, de l'Atlàntic als Urals; sobre l'adopció de mesures de confiança i seguretat (CSEM); sobre l'objectiu d'assolir una estabilitat en armes convencionals, al més baix nivell possible, a Europa; sobre la negociació EUA-URSS del tractat START de reducció a la meitat dels míssils estratègics (de més de 5.500 quilòmetres d'abast) i sobre les negociacions per assolir un acord que eradiqui totalment l'armament químic. Hi havia, però, un greu problema, que ha dividit l'aliança occidental en dos blocs: el de la modernització de les armes nuclears tàctiques o de curt abast (menys de 500 quilòmetres).

Plans dels EUA

L'origen remot del conflicte podria situar-se en la decisió del Grup de Plans Nuclears (ministres de Defensa) de l'OTAN d'octubre del 1983 a Montebello (Canadà) de retirar d'Europa 1.400 caps nuclears i modernitzar les forces nuclears de curt abast, estacionades bàsicament a la República Federal Alemanya. Les forces nuclears de curt abast consisteixen en projectils nuclears d'artilleria, bombes de gravetat i 88 míssils nord-americans terra-terra Lance (110 quilòmetres d'abast), que quedaran obsolets el 1995.

Pel 1933, una vegada acomplert el tractat INF, els Estats Units disposaran a Europa de 3.250 caps nuclears tàctics i el Congrés nord-americà ja ha aprovat la reducció del nombre de projectils nuclears de 155 mm. en sòl europeu de 1.600 a 925, i ha donat llum verda al desplegament d'un nou tipus de bomba nuclear, la B-61, que pot ser transportada pels avions F-16 i Tornado. Així mateix, Washington pensa substituir els Lance pels nous míssils FOTL, de 450 quilòmetres d'abast, i canviar part de les bombes nuclears pel nou míssil aire-terra TASM. Ara bé, per a efectuar el desplegament d'aquest nou i més modern armament, destinat bàsicament a la RFA, és necessari l'acord dels aliats.

Kohl i Bush, enfrontats per la forma en què s'ha de fer la reducció d'armes convencionals a Europa.

De fet, tots els aliats estan d'acord en la modernització, però mentre els uns, encapçalats pels Estats Units i la Gran Bretanya, volen adoptar ja decisions per substituir els Lance perquè el procés necessita anys per dur-se a terme i perquè l'URSS continua modernitzant el seu armament nuclear tàctic, els altres, dirigits per la RFA i Bèlgica, prefereixen esperar al 1992 per decidir res i volen iniciar negociacions amb l'URSS i el Pacte de Varsòvia sobre reducció dels míssils de curt abast lligant-les amb les converses sobre reducció d'armes convencionals a Europa.

Estratègia nuclear de l'OTAN

Els aliats estan d'acord a rebutjar actualment la dita opció triple zero que significaria l'eliminació dels míssils de curt abast de l'Europa central, on el Pacte de Varsòvia té desplegat els Frog 7, SS-21 i Scud B, que superen en molt l'arsenal equivalent de l'OTAN. L'objectiu seria tan sols reduir aquests arsenals als mínims nivells possibles. Ara bé, la RFA no vol descartar per al futur l'opció triple zero. Suposant que algun dia s'hi arribés, Europa continuaria estant farcida d'armes nuclears a bord d'avions i submarins, així com també de projectils nuclears d'artilleria, mines, i les anomenades armes de teatre o camp de batalla. El fet és que l'estratègia de l'OTAN està basada en l'armament nuclear perquè, da-

vant la superioritat en armament convencional del Pacte de Varsòvia, en cas de conflicte, l'OTAN faria servir l'arma atòmica per evitar la derrota. És l'equilibri del terror.

Les diferències internes de l'OTAN se centren en quan i com s'accepta la proposta del Pacte de Varsòvia d'iniciar negociacions sobre reducció dels míssils de curt abast. Washington vol esperar uns anys abans de començar a negociar per esperar a veure els resultats de les converses de Viena sobre reducció d'armament convencional, vol negociar quan ja s'hagi produït una reducció substancial de l'actual desequilibri en armes convencionals. Bonn vol una data fixa i pròxima per començar a negociar i lligar els avanços d'aquestes converses amb les de Viena. Davant les diferències, la reunió del Grup de Plans Nuclears del passat 19 i 20 d'abril a Brussel·les va decidir passar la pilota, és a dir, el tema i les decisions a la cimera.

Hi ha, en tota aquesta problemàtica, importants elements de política interna, sobretot a la RFA, que condicionen les actituds respectives. Un primer element és la difícil situació en què es troba el canceller federal alemany, Helmut Kohl, i el seu partit demòcrata-cristià davant les eleccions legislatives previstes per l'any vinent. Tot fa preveure un retorn al govern de l'actual oposició socialdemòcrata i, per tant, Kohl no pot permetre's cap gest que li faci perdre vots. En aquest sen-

tit, l'electorat federal és àmpliament pacifista i les repetides iniciatives desarmamentistes de Gorbtxov han causat fort impacte.

Un altre element de fons és la diferent visió que es té del futur de les reformes a l'URSS i de l'actitud que cal adoptar al respecte. Els governs europeus en general, i especialment el de Bonn, creuen que cal ajudar Gorbtxov i les seves reformes per treure l'URSS de la crisi econòmica i permetre la continuació de l'actual experiència democratitzadora. El president alemany federal, Richard von Weizsäcker, declarava el 23 de maig que el procés de reformes a l'URSS necessitava suport perquè es tracta d'una «oportunitat històrica» de fer progressar la pau a Europa i «la història no es repeteix».

En virtut d'aquest raonament, la RFA volia per part de l'OTAN «un gest polític en un moment històric» per encoratjar els països de l'Est en la via de la liberalització. Però els Estats Units, estima el govern de Bonn, tenen un punt de vista menys polític i més militar i rebutgen ajudar l'URSS a fons en els camps financer i tecnològic. Gran Bretanya i França comparteixen en part l'actitud de Washington, mentre Itàlia i Japó opinen d'una manera semblant a la RFA. Per això, alguns observadors han parlat de la reconstitució de les aliances que van conduir a la segona guerra mundial.

El fet és que Bush, el passat dia 23 de maig, declarava que el món viu «el final d'una idea, l'últim capítol de l'experiència comunista» ja que «el mateix món comunista reconeix que el comunisme és un sistema que ha fracassat, un sistema que ha aixecat un mur entre el poble i les seves aspiracions polítiques». Hi afegia que la legalització del sindicat independent Solidaritat a Polònia, els canvis a l'URSS i els esdeveniments de la plaça Tian Anmen de Pequín, són fets que els EUA potenciarien perquè aquests canvis ofereixen una bona oportunitat per a la prosperitat econòmica i la llibertat, i demostren el «triomf de l'economia de mercat» i el «fracàs del comunisme». Això no obstant, les esperances dels nord-americans en la *perestroika* van acompanyades de desconfiança, tant respecte a les vertaderes intencions soviètiques com respecte a l'èxit dels esforços de Gorbtxov. El secretari de Defensa, Dick Cheney, ha arribat a predir el fracàs del líder soviètic, a la llarga o a la curta. Com a conseqüència, per als dirigents nord-americans, l'OTAN no ha d'abaixar la guàrdia. □